

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 510/2021-58

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou MAPLE & FISH s. r. o., Žižkova 22B, Bratislava, IČO 36 718 432, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Viliam Karas, PhD., proti uzneseniam Okresného súdu Trnava č. k. 25 C 47/2007-1820 z 13. apríla 2021 a č. k. 25 C 47/2007-1828 z 13. apríla 2021 takto

rozhodol:

1. Základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Okresného súdu Trnava č. k. 25 C 47/2007-1820 z 13. apríla 2021 a č. k. 25 C 47/2007-1828 z 13. apríla 2021 **porušené boli**.
2. Uznesenia Okresného súdu Trnava č. k. 25 C 47/2007-1820 z 13. apríla 2021 a č. k. 25 C 47/2007-1828 z 13. apríla 2021 **zrušuje** a vec mu **vracia** na ďalšie konanie.
3. Sťažovateľke **priznáva** náhradu trov právneho zastúpenia **631,92 eur**, ktoré **je povinný** Okresný súd Trnava zaplatiť právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 23. apríla 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou namietala porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami všeobecného súdu č. k. 25 C 47/2007-1480 z 15. júla 2019 a č. k. 25 C 47/2007-1828 z 13. apríla 2021. Táto ústavná sťažnosť je vedená pod sp. zn. Rvp 907/2021. V ten istý deň, teda 23. apríla 2021, bola ústavnému súdu doručená ďalšia ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou namietala porušenie totožných práv podľa ústavy a dohovoru uzneseniami všeobecného súdu č. k. 25 C 47/2007-1471 z 15. júla 2019 a č. k. 25 C 47/2007-1820 z 13. apríla 2021. Táto ústavná sťažnosť bola vedená pod sp. zn. Rvp 908/2021. Uznesením č. k. PLs. ÚS 39/2021-6 z 12. mája 2021 ústavný súd veci vedené pod sp. zn. Rvp 907/2021 a sp. zn. Rvp 908/2021 spojil na spoločné konanie, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 907/2021.

2. Uznesením č. k. II. ÚS 510/2021-32 z 28. októbra 2021 ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v časti, v ktorej sa sťažovateľka domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uzneseniami okresného súdu č. k. 25 C 47/2007-1820 z 13. apríla 2021 a č. k. 25 C 47/2007-1828 z 13. apríla 2021 (spolu ďalej len „napadnuté uznesenia“), a vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol. Zároveň rozhodol o odklade vykonateľnosti napadnutých uznesení do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej.

3. Z ústavnej sťažnosti, napadnutých uznesení a ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva nasledovný stav veci:

4. Sťažovateľka ako žalobkyňa v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 25 C 47/2007 sa domáhala proti žalovaným v 1. až 19. rade vydania nehnuteľností podľa zákona č. 161/2005 Z. z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam (ďalej len „zákon o cirkevných reštitúciách“). Rozsudkom č. k. 25 C 47/2007-1062 z 25. októbra 2016 súd v časti konanie zastavil a vo zvyšku žalobu zamietol a zároveň zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalovaným v 1., 2., 5., 6., 7., 10., 11. a 12. rade náhradu trov konania a ostatným žalovaným náhradu trov konania nepriznal. Krajský súd v Trnave ako odvolací súd rozsudkom č. k. 25 Co 219/2017-1340 z 27. júna 2018 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti vo vzťahu k parcele č. ■■■■■ zmenil tak, že žalobe vyhovel, vo zvyšku rozsudok okresného súdu potvrdil. Odvolací súd zároveň potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku o náhrade trov konania medzi sťažovateľkou a žalovanými v 1., 2., 5., 6., 7., 10., 11. a 12. rade a priznal im proti sťažovateľke aj náhradu trov odvolacieho konania.

5. Uznesením č. k. 25 C 47/2007-1471 z 15. júla 2019 okresný súd zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalovaným v 7., 11. a 12. rade náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 56 757,88 eur a uznesením č. k. 25 C 47/2007-1820 z 13. apríla 2021 sťažnosť sťažovateľky proti predmetnému uzneseniu zamietol. Uznesením č. k. 25 C 47/2007-1480 z 15. júla 2019 okresný súd zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalovanému v 10. rade náhradu trov právneho zastúpenia vo výške

37 855,13 eur a uznesením a č. k. 25 C 47/2007-1828 z 13. apríla 2021 sťažnosť sťažovateľky proti predmetnému uzneseniu zamietol. Všeobecný súd pri určení výšky trov konania tvorených trovami právneho zastúpenia vychádzal z oceníteľnosti predmetu konania peniazmi podľa § 10 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Okresný súd k tomu uviedol, že pokiaľ je vec alebo plnenie, ktoré je predmetom sporu peniazmi oceníteľné, potom sa táto hodnota považuje za základ pre určenie tarifnej odmeny advokáta. Nevidel preto dôvod, prečo by sa mal odkláňať od gramatického výkladu právnej normy § 10 ods. 2 vyhlášky, pokiaľ je v nej jasne uvedené, že tarifná odmena sa určí podľa hodnoty veci, ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu. Akýkoľvek iný postup by bol podľa jeho názoru svojvoľným odchýlením od znenia tejto právnej normy.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Proti napadnutým uzneseniam podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

- a) S odkazom na § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky i na judikatúru ústavného súdu (III. ÚS 201/2013, III. ÚS 355/2013, IV. ÚS 740/2013, II. ÚS 598/2014, III. ÚS 125/2020, IV. ÚS 604/2020) nesúhlasí s právnym záverom okresného súdu, podľa ktorého v reštitučnom konaní pri určení výšky trov konania sa za tarifnú hodnotu považuje hodnota nehnuteľností, ktorých sa právna služba týka.
- b) Posúdenie výšky náhrady trov konania všeobecným súdom je nesprávne, svojvoľné, prekvapivé a nedostatočne odôvodnené. Priznaný nárok (37 855,13 eur, resp. 56 757,88 eur) je nedôvodne vysoký, drakonický a šikanózný.
- c) Závery okresného súdu o preukázaní hodnoty predmetu konania sú nielen v rozpore so skutkovým stavom, ale odporujú aj platnej právnej úprave a ustálenej rozhodovacej praxi tak všeobecných súdov, ako aj ústavného súdu, sú teda protiústavné a v hrubom rozpore s účelom reštitučného zákona, úpravou náhrady trov konania v Civilnom sporovom poriadku (ďalej len „CSP“), ako aj vo vyhláške. Keďže v danom prípade ide o extrémny rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania a svojvoľu, ústavný súd by sa mal touto sťažnosťou zaoberať aj napriek tomu, že ide o otázku náhrady trov konania, v ktorej je ústavný súd inak zdržanlivý.
- d) Predmetom reštitučného konania ako konania *sui generis* je posúdenie, či je dané právo na strane žalobcu a či sú splnené podmienky podľa zákona o cirkevných reštitúciách, a vzhľadom na to súdy už konštantne rozhodujú, že posúdenie existencie predmetného práva v zmysle osobitného predpisu predstavuje skutočnosť objektívne neoceníteľnú peniazmi. Pri výpočte trov právneho zastúpenia preto treba vychádzať zo základu tarifnej odmeny podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, a nie z tarifnej hodnoty veci podľa § 10 ods. 2 vyhlášky.
- e) Ak aj sťažovateľka alebo iné cirkevné organizácie boli v minulosti úspešné v reštitučných konaniach, nebola im priznaná náhrada trov právneho zastúpenia so základnou sadzbou tarifnej odmeny odvodenej od hodnoty veci (napriek tomu, že takýto nárok si cirkvi v niektorých prípadoch uplatňovali, predmet konania bol jasne vymedzený a hodnotu predmetu konania aj riadne preukázali znaleckými posudkami), ale vždy len ako 1/13 výpočtového základu bez ohľadu na hodnotu veci. Aj z tohto dôvodu apeluje na zachovanie rovnosti strán a rovnosti rozhodovania v obdobných veciach. Zároveň zdôrazňuje, že ak by cirkvi mali znášať neprimerané riziko za stratu sporu v podobe obrovského nároku na náhradu trov právneho zastúpenia protistrane, pomínie

sa účel reštitučného zákona. Napadnuté uznesenia preto predstavujú vo vzťahu k cirkvám nebezpečný precedens, keď snaha o zmiernenie majetkových krívd z minulosti môže viesť k novým krivdám v podobe neúmerneho, neprimeraného následku straty sporu.

f) Žalovaní v 2. až 19. rade boli pribratí do konania, avšak nikdy voči nim nebola pripustená zmena žaloby a žalobný petit počas celého konania znel len na uloženie povinnosti vydať a navrátiť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam iba voči žalovanému v 1. rade, preto nebolo možné ani dôvodné vôbec vyčísľovať trovy konania z hodnoty predmetu konania vo vzťahu k žalovaným v 2. až 19. rade, keďže voči nim nebol ustálený predmet konania a žalovaní v 7., 10., 11. a 12. rade v čase ich pribratia do konania vlastnili iba časť pozemkov vytvorených z pôvodnej žalovanej parcely č. [REDAKOVANÉ] a teda aj keby bol býval voči nim ustálený petit, mohol by sa týkať nanajvýš ich vlastníctva k časti jednej zo žalovaných nehnuteľností, teda im nemohla byť priznaná náhrada z celého predmetu sporu. Žalovaní v 7., 10., 11. a 12. rade nepreukázali riadne hodnotu nehnuteľností v súlade s právnou úpravou, napriek tomu sa okresný súd absolútne stotožnil s nimi predloženým vyčíslením trov.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnených osôb a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Okresný súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že sa plne stotožňuje s napadnutými uzneseniami, keďže v prerokovávanom prípade je pri určovaní základnej sadzby tarifnej odmeny potrebné vychádzať z § 10 ods. 1 a 2 vyhlášky, keď zo znenia § 10 ods. 2 vyplýva, že za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky, hodnota záväzku a hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor alebo ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu. Na základe daného pravidla sa tak aj v reštitučných veciach postupuje pri určení základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta z ceny veci, ktorá je predmetom sporu, pričom ani v uvedenom prípade súd nevidel dôvod, prečo by sa mal pri rozhodovaní o výške trov konania odchýliť od pravidla podľa § 10 ods. 2 vyhlášky a postupovať podľa § 11 ods.1 písm. a) vyhlášky. Súd pri určení výšky základnej sadzby tarifnej odmeny vychádzal z hodnoty nehnuteľností v čase začatia poskytovania právnej služby, pričom sa stotožnil so znaleckým posudkom č. [REDAKOVANÉ], ktorý predložil právny zástupca žalovaného v 10. rade 7. mája 2019. Zároveň poukázal na to, že samotná sťažovateľka si v konaní uplatňovala nárok na náhradu trov konania, keď doručila súdu vyčíslenie trov právneho zastúpenia, v ktorom pri určení základnej sadzby tarifnej odmeny vychádzala z hodnoty nehnuteľností, o ktorých vydanie sa viedol spor, vo výške 324 384 eur podľa hodnoty určenej obchodnej spoločnosťou [REDAKOVANÉ]. Poukázal tiež na uznesenie ústavného súdu vo veci sp. zn. II ÚS 598/2014, v ktorom sa riešila obdobná vec s rovnakým právnym základom a v ktorom uviedol, že oba závery týkajúce sa určenia základnej sadzby tarifnej odmeny pri reštitučných sporoch sú ústavne konformné. Na základe uvedených dôvodov považuje ústavnú sťažnosť za neopodstatnenú.

III.2. Vyjadrenie zúčastnených osôb:

8. Zúčastnené osoby, ktorými sú žalovaný v 7. rade [REDAKOVANÉ], žalovaný v 10. rade [REDAKOVANÉ], žalovaný v 11. rade [REDAKOVANÉ] a žalovaná v 12. rade [REDAKOVANÉ], možnosť vyjadriť sa k ústavnej sťažnosti nevyužili.

III.3. Replika sťažovateľky:

9. Sťažovateľka vo svojej replike uviedla:

a) Z vyjadrenia okresného súdu sa javí, že sa pri vyčíslení trov konania podľa § 10 ods. 2 vyhlášky obmedzil iba na jeho doslovné znenie, avšak bez zohľadnenia konkrétnych okolností prejednávaneho prípadu, na ktoré je potrebné podľa nedávnej judikatúry ústavného súdu prihliadať a ktoré vylučujú aplikáciu tohto ustanovenia. Ide o predmet konania, účel reštitúcií, závažný až likvidačný dopad napadnutých rozhodnutí na oprávnenú osobu, nepreukázanie nároku na náhradu trov konania v požadovanej výške (t. j. nepreukázanie hodnoty predmetu sporu a nesprávnosť vyčíslenia) a ďalšie relevantné a zásadné okolnosti, ktoré sťažovateľka popísala v ústavnej sťažnosti.

b) Pokiaľ ide o hodnotu predmetu sporu, okresný súd uviedol, že pri určení výšky základnej sadzby tarifnej odmeny vychádzal z hodnoty nehnuteľností v čase začatia poskytovania právnej služby a stotožnil sa s vyčíslením podľa znaleckého posudku č. [REDAKOVANÉ] avšak zo žiadneho dôkazu, ktorý bol v konaní zo strany žalovaných predložený, nevyplýva hodnota nehnuteľností v čase prevzatia právneho zastúpenia žalovaných v 7., 10., 11. a 12. rade (t. j. rok 2012), ale naopak, všetky dôkazy predložené žalovanými vrátane predmetného znaleckého posudku vychádzajú z údajov z roku 2016 a 2019.

c) Za irelevantné považuje odvolávanie sa na vyčíslenie trov konania sťažovateľky z roku 2009 a ňou ocenený predmet sporu, keďže ide o úkon spred 12 rokov, keď ešte nebola vôbec ustálená otázka výšky náhrady trov konania v reštitučných sporoch a sťažovateľka odvtedy zmenila spôsob preukazovania hodnoty predmetu sporu a vyčíslenia náhrady trov konania a najmä postup sťažovateľky neodporoval ani skutkovému či právnemu stavu, ale ani vtedajšej rozhodovacej praxi všeobecných súdov či ústavného súdu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) rozhodol o upustení od ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu podaní dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

11. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie je založená na tvrdení o nezákonnosti, svojvoľnosti a neodôvodnenosti napadnutého uznesenia, v ktorom okresný súd pri výpočte trov právneho zastúpenia vychádzal z tarifnej hodnoty veci podľa § 10 ods. 2 vyhlášky, čím sa zároveň odklonil od stabilnej judikatúry všeobecných súdov (a aj ústavného súdu).

12. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu.

13. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (I. ÚS 198/07, II. ÚS 272/08). Z judikatúry ústavného súdu je tiež zrejmé, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou občianskeho súdneho konania (I. ÚS 119/2012, I. ÚS 629/2016, I. ÚS 233/2017). V rámci tohto rozhodovania však v zásade ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť (IV. ÚS 248/08, III. ÚS 48/2013, II. ÚS 364/2014).

14. Vychádzajúc z ustálenej judikatúry ústavného súdu (m. m. III. ÚS 341/07, I. ÚS 155/2017, III. ÚS 342/2017), uprednostňujúcej výklad zákona *e ratione legis* (argumentácia zmyslom, rozumom, účelom) pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom, prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princíпов, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojoľnej aplikácie jednoduchého práva. Ide teda buď o situáciu, v ktorej ústavný súd sleduje, či vo veci aplikovaná právna norma sledujúca určitý ústavou chránený účel z pohľadu proporcionality nadobudla opodstatnene prednosť pred inou normou sledujúcou dosiahnutie iného ústavou chráneného účelu, alebo o situáciu, keď sa ponúka niekoľko interpretačných alternatív normy, alebo o situáciu svojoľnej aplikácie jednoduchého práva, ktorej chýba racionálne odôvodnenie či prepojenie s ústavou chráneným účelom.

15. Vychádzajúc z týchto ústavne významných úvah, sa ústavný súd zaoberal posúdením obsahu napadnutých uznesení s ohľadom na sťažovateľkou predstreté námietky a dospel k záveru, že ústavná sťažnosť je dôvodná.

16. Okresný súd založil svoje rozhodnutia o výške náhrady trov právneho zastúpenia na aplikácii § 10 ods. 2 vyhlášky, ktorú odôvodnil tým, že pokiaľ predmetné ustanovenie výslovne a jasne uvádza, že za tarifnú hodnotu sa považuje hodnota veci, ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu, potom akýkoľvek iný postup by bol svojvoľným odchýlením sa od znenia tejto právnej normy.

17. Podľa § 9 ods. 1 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny sa stanoví podľa tarifnej hodnoty veci alebo druhu veci, alebo práva a podľa počtu úkonov právnej služby, ktoré advokát vo veci vykonal, ak táto vyhláška neustanovuje inak.

18. Podľa § 10 ods. 2 vyhlášky ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky, hodnota záväzku a hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor alebo ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu.

19. Podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

20. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti v minulosti viackrát posudzoval postup všeobecných súdov, ktoré pri rozhodovaní o výške náhrady trov konania v rámci konania o cirkevných reštitúciách aplikovali pri výpočte základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky (neoceniteľný predmet konania) s poukazom na osobitný charakter konania podľa zákona o cirkevných reštitúciách. Odôvodnenie aplikácie § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky všeobecnými súdmi ústavný súd vyhodnotil ako ústavne akceptovateľné, a z tohto dôvodu ústavné sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol (III. ÚS 201/2013, III. ÚS 355/2013, IV. ÚS 740/2013, II. ÚS 598/2014, III. ÚS 125/2020). Pre objektivnosť a reagujúc tak aj na vyjadrenie okresného súdu je však potrebné uviesť, že vo veci sp. zn. II. ÚS 598/2014 ústavný súd pripustil, že oba výklady týkajúce sa určenia základnej sadzby tarifnej odmeny pri reštitučných sporoch vrátane doslovného výkladu § 10 ods. 2 vyhlášky prezentovaného totožnou sťažovateľkou ako v tejto veci možno považovať za ústavne konformné.

21. V jednom zo svojich nedávnych rozhodnutí (nález č. k. IV. ÚS 604/2020 z 9. februára 2021) však už ústavný súd pristúpil k meritórnemu preskúmaniu postupu všeobecného súdu, ktorý pri určení základnej sadzby tarifnej odmeny vychádzal z § 10 ods. 2 vyhlášky, pričom, stotožňujúc sa s argumentom sťažovateľa, vyslovil, že ak by sa pripustila aplikácia § 10 ods. 2 vyhlášky pri rozhodovaní o trovách aj v prípade cirkevných reštitúcií, resp. reštitúcií vo všeobecnosti, oprávnené osoby by mohli preventívne rezignovať na nápravu krívd minulosti, čím by bol v konečnom dôsledku úplne zmarený zmysel a účel reštitučných zákonov. V predmetnom náleze ústavný súd uviedol, že aj zo samotného zákona o cirkevných reštitúciách možno vyvodit' špecifický predmet konania, ktorým je práve posúdenie splnenia podmienok na umožnenie nápravy krívd minulosti, preto v tomto zmysle nejde o bežnú určovaciu žalobu o určenie vlastníka nehnuteľnosti, ktorá by odôvodňovala napadnutý postup okresného súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania. Ústavný súd preto konštatoval, že podstatou predmetného konania bolo posúdenie splnenia podmienok podľa zákona o cirkevných reštitúciách, a teda pre účely náhrady trov konania ide o taký predmet sporu, ktorý nie je peniazmi oceniteľný. V uvedenej veci tak dospel k záveru, že napadnutým rozhodnutím okresného súdu došlo

k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

22. Z odôvodnenia napadnutých uznesení v prerokovávanej veci vyplýva, že okresný súd pri aplikácii § 10 ods. 2 vyhlášky vychádzal výhradne z gramatického výkladu dotknutého ustanovenia. Rozhodujúc o výške náhrady trov právneho zastúpenia však okresný súd vôbec nezohľadnil špecifické okolnosti prerokovávanej veci, a to osobitný predmet konania, zmysel a účel zákona o cirkevných reštitúciách ani judikatúru ústavného súdu k tejto problematike. Vzhľadom na nastavenie požiadaviek práva na spravodlivý proces právne závery vyjadrené v napadnutých uzneseniach neobstoja, pretože v danom prípade došlo postupom okresného súdu k takej interpretácii a aplikácii dotknutých právnych predpisov, ktorá je formalistická, a preto ústavne nekonformná. V tejto súvislosti ústavný súd konštantne vo svojej judikatúre týkajúcej sa interpretácie právnych predpisov za ústavne nesúladné hodnotí aj také rozhodnutia všeobecných súdov, v ktorých boli zákony, prípadne podzákonné právne úpravy interpretované v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti v dôsledku napr. prílišného formalizmu.

23. Ústavný súd tak, poukazujúc na právne závery prijaté vo veci sp. zn. IV. ÚS 604/2020, od ktorých nevidí dôvod sa odchyliť, uvádza, že vzhľadom na špecifickú povahu zákona o cirkevných reštitúciách nemožno nároky na základe neho uplatňované v súdnom konaní stotožňovať s klasickými žalobami o vydanie nehnuteľností, v ktorých by sa tarifná odmena advokáta určovala z tarifnej hodnoty veci podľa § 10 ods. 2 vyhlášky, keďže predmetom takéhoto konania je posúdenie splnenia podmienok podľa zákona o cirkevných reštitúciách, čo pre účely náhrady trov konania predstavuje peniazmi neoceníteľný predmet konania. Pre účel výpočtu trov právneho zastúpenia je preto potrebné v uvedenom prípade pri určení základnej sadzby tarifnej odmeny aplikovať § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky.

24. Vzhľadom na prijaté právne závery ústavný súd považoval za bezpredmetné zaoberať sa námietkami sťažovateľky vzťahujúcimi sa na určenie konkrétnej hodnoty dotknutých nehnuteľností.

25. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že napadnutými uzneseniami okresného súdu bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1 tohto nálezu).

26. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľky na zrušenie napadnutých uznesení a vrátenie veci okresnému súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (výrok 2 tohto nálezu). Okresný súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

V.

Trovy konania

27. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 631,92 eur.

28. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 13 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je 10,87 eur. Ústavný súd priznal náhradu za dva úkony (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu) v celej výške (spolu 362,34 eur) a za dva úkony (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu) vo výške 1/3-iny tarify (spolu 120,78 eur) a režijný paušál za 4 úkony (43,48 eur), čo spolu s DPH (vo výške 105,32 eur) predstavuje sumu 631,92 eur (výrok 3 tohto nálezu).

29. Za úkon právnej služby (replika sťažovateľky) ústavný súd nárok na náhradu trov nepriznal, keďže sťažovateľka si nárok na náhradu trov konania za tento úkon neuplatnila a ústavný súd bol v tomto smere viazaný jej návrhom.

30. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu